

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15920
Tarih : 13.01.2026

10/3604

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İktidarın ekonomi politik kararları gelir dağılımındaki adaletsizlikler artmış, yoksulluk ve sefalet derinleştirmiştir. İktidarın mevcut sosyal yardım ve istihdam politikaları yaşanan bu çok boyutlu sorunlara çözüm üretmekten ziyade sorunları derinleştirmektedir. Günümüzde yurttaşların asgari yaşam koşullarını güvence altına almayı amaçlayan temel gelir desteği uygulamaları birçok ülkede alternatif bir sosyal politika aracı olarak bu noktada gündeme gelmektedir. Temel gelir desteğinin yoksullukla mücadelede, sosyal dışlanmanın azaltılmasına ve istihdama etkilerinin kapsamlı biçimde incelenmesi, ülkenin sosyoekonomik yapısı ve mevcut sosyal politika çerçevesi dikkate alınarak uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Hakkı Saruhan OLUÇ

Antalya Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye, son yıllarda ağırlaşan bir ekonomik kriz sürecinden geçmektedir. Yüksek enflasyon, artan hayat pahalılığı, işsizlik ve güvencesiz çalışma biçimleri, toplumun geniş kesimlerini yoksulluk ve borç sarmalına sürüklemiştir. Özellikle emekçiler, emekliler, kadınlar, gençler ve işsizler temel ihtiyaçlarını karşılamakta ciddi zorluklar yaşamaktadır. Mevcut ekonomik ve sosyal politikalar, gelir dağılımındaki adaletsizliği azaltmak yerine daha da derinleştirmektedir. Sosyal devletin görevlerinden birisi olan sosyal yardımlar ise çoğunlukla parçalı, sürekliliği olmayan ve hak temelli olmaktan çok geçici destekler biçiminde uygulanmaktadır. Bu ise yurttaşların sosyal ve ekonomik güvenceden yoksun kalmalarına yol açmaktadır.

Yoksulluk sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal, siyasi ve insani bir kriz halidir. Ortalama yaşam süresinden beslenmeye, sağlık hizmetlerinden yararlanmadan temiz içme suyuna erişmeye kadar birçok temel hakkı doğrudan etkilemektedir. Türkiye’de her geçen gün artan ekonomik ve siyasal krizler toplumun yaşam koşullarını ağırlaştırmıştır. TÜİK’in Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırmasına göre, Türkiye’de en az 17 milyon 821 yurttaş en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak kadar yoksuldur. Yoksulluk oranı yüzde 21,2’ye yükselirken her on yurttaştan ikisi yoksul, altısı borçlu hale gelmiştir. Yoksulluk sınırı 2014 yılına göre yaklaşık 15 kat artmıştır. 2014 yılında 6 bin 665 TL olan yoksulluk sınırı, 2025’te 98 bin 188 liraya yükselmiştir. Bu artış, özellikle 2022 sonrası dönemdeki yüksek enflasyonun etkisiyle dramatik bir şekilde hızlanmıştır. 2022’de 21 bin 296 lira iken 2023’te 38 bin 531 liraya, 2024’te ise 81 bin 742 liraya, 2025’te 98 bin 188 liraya çıkmıştır.

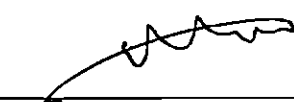
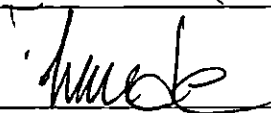
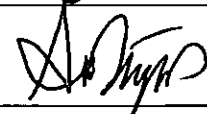
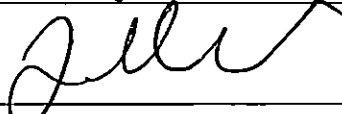
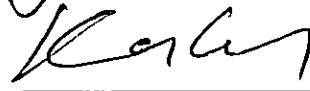
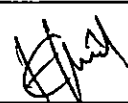
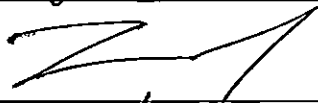
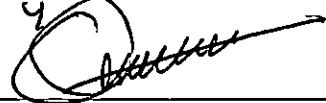
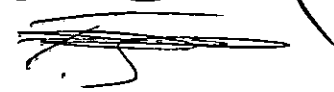
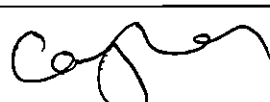
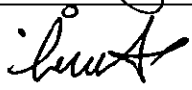
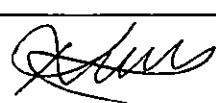
Günümüzde iktidar tarafından alınan ekonomik kararlar dolayısıyla çalışan yurttaşlar sendikalar tarafından açıklanan açlık sınırının bile altında ücretlere çalışmak zorunda kalmaktadır. Türkiye’de çalışanların yaklaşık yarısı başlangıç geliri olan asgari ücretle yani 28 bin 75 lira ile çalışmak zorunda kalırken Türk-İş tarafından 2025 aralık ayı için açıklanan açlık sınırı şimdiden 30 bin 143 liraya, yoksulluk sınırı 98 bin 188 liraya ulaşmıştır. AKP döneminde sosyal güvenlik sisteminde yapılan yasal değişikliklerle milyonlarca emekli açlık sınırının çok altında maaşlara mahkûm edilmişlerdir. TÜİK’in geçeklikten uzak/talimatla açıkladığı enflasyon rakamları baz alınarak yapılan maaş artışları dolayısıyla emekçi ve emeklilerin alım gücü günden güne erimektedir. Günümüzde yaklaşık 5 milyon emekli 20 bin liraya mahkûm edilirken, ortalama emekli maaşları 23 bin 500 liraya kadar düşmüştür.

Düşük asgari ücret ve emekli maaşı, ağır vergiler ve adaletsiz gelir dağılımı, çalışan yoksulluğunu her geçen gün artırmaktadır. 2024 yılında Türkiye’de çalışanların yoksulluk oranı

yüzde 10,7 olarak belirlenmiştir. Bugün Türkiye’de ücretli çalışanların çok büyük bir bölümü asgari ücret düzeyinde maaş alırken, bu durum yoksulluğun kitlesel bir hâl almasına yol açmaktadır. TÜİK’in açıkladığı verilere göre, 2024 yılında 18 yaşından küçük çocukların yüzde 38,9’u yoksul ya da sosyal dışlanma riski altındayken, 18–64 yaş grubunda bu oran yüzde 26,3, 65 yaş üzerinde ise yüzde 23,3’tür. Yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olanların oranı ise toplamda yüzde 29,3 seviyesindedir. Yine Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın verilerine göre, yaklaşık 20 milyon yurttaş sosyal yardımlarla hayatını idame etmek zorunda kalırken, 4 milyon hane fatura yardımı almak zorunda kalmaktadır.

Bu bağlamda temel gelir desteği, her bireyin insan onuruna yakışır bir yaşam sürdürebilmesi için gerekli asgari gelirin, herhangi bir koşula bağlanmaksızın ve düzenli şekilde sağlanmasını öngören bir sosyal politika yaklaşımıdır. Temel gelir desteği, yoksulluğu yönetmeyi değil, ortadan kaldırmayı hedefleyen, bireyleri sosyal yardımlara bağımlı kılmak yerine güçlendiren bir model sunmaktadır. Özellikle kadınlar açısından görünmeyen ev içi emeğin tanınması, ekonomik bağımsızlığın güçlendirilmesi ve şiddete karşı koruyucu bir zemin oluşturması bakımından, gençler açısından ise işsizlik ve geleceksizlik duygusuna karşı sosyal güvence sağlaması bakımından temel gelir desteği hayati bir öneme sahiptir.

Son yıllarda izlenen sosyal politika uygulamaları, yoksullukla mücadelede kalıcı ve hak temelli çözümler üretmekten uzak kalmış, sosyal yardımlar büyük ölçüde geçici, parçalı ve kişilerin siyasi ya da idari takdirine bağlı mekanizmalar üzerinden yürütülmüştür. Artan enflasyon, derinleşen gelir adaletsizliği ve güvencesiz istihdam koşulları karşısında, iktidarın uyguladığı yardım politikalarının yurttaşların asgari yaşam standartlarını korumakta yetersiz kaldığı açıkça görülmektedir. Sosyal devlet ilkesinin gereği olarak, bireyleri sürekli yardıma muhtaç hâle getiren değil, insan onuruna yaraşır bir yaşamı güvence altına alan, öngörülebilir ve kapsayıcı politikalara ihtiyaç vardır. Bu kapsamda, temel gelir desteği gibi hak temelli ve evrensel nitelik taşıyan uygulamaların toplumsal etkilerinin tüm yönleriyle incelenerek hayata geçirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bir meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3			
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DIYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DIYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DIYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	